

25.08.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite TEM044:00/2016 ; TEM/1239/03.01.01/2016

Asia **OKM Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta**

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kannatettavana työttömien omaehtoisen opiskelun aloittamiseen liittyvän harkinnan väljentämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että työttömyysetuudella opiskelun enimmäistukiaika (6 luku 5 §) pidennetään perusopetuksen osalta 48 kuukauteen. Kotoutumisen edistämistä annetun lain (1376/2010) mukaan maahanmuuttajalle maksetaan kotoutumissuunnitelman ajalta työttömyysetuutta tai toimeentulotukea. Oikeus työttömyysetuuteen määräytyy työttömyysturvalain mukaisesti. Nykyisen lain mukaan opintojen muodostama kokonaisuus voidaan tukea erikseen säädetyin edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan. Hallituksen esityksessä tähän ei esitetä muutosta. Enimmäis-aika on hyvin ongelmallinen erityisen puutteellisen peruskoulutuksen varassa olevien maahanmuuttajien kannalta. Työttömyysetuuden loppuminen johtaa keskeyttämissiin ja ilman perusopetusta sijoittuminen suomalaisille työmarkkinoille ja muuhun koulutukseen on hyvin heikkoa.

Työttömien omaehtoisen koulutuksen tukiaikaa koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että opintojen keskeyttämisestä aiheutuva enimmäisaika ei kulu, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Oppilaitoksen lomajaksoa ei pidetä päteväenä syynä. Oppilaitoksen loma-aikana opiskelija ei kuitenkaan voi kerryttää opintosuorituksia, jolloin tukea tosiasiallisesti maksettaisiin omaehtoisiin opintoihin, vaikka opintoja ei ole ko. ajanjaksolla mahdollista suorittaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa sitä, että opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella myös silloin, kun opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana, eivätkä opinnot ole olleet keskeytyneenä vähintään vuotta.

Esityksen mukaan työ- ja elinkeinotoimiston mahdollisuutta harkita opiskelun tukemisen tarkoituksenmukaisuutta laajennettaisiin muuttamalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 2 pykälän 1 momentin 1 kohtaa siten, että edellytyksenä olisi opiskelun tukemisen työvoimapolitiittinen tarkoituksenmukaisuus. Tarkoituksenmukaisuusharkinnassa otettaisiin nykyistä vastaavasti huomioon työnhakijan yksilöllinen tilanne. Opiskelun tukemisen tulisi edelleen olla työvoimapolitiittisesti tarkoituksen-

mukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa. Edellä mainittujen seikkojen lisäksi tarkoituksenmukaisuusharkinnassa otettaisiin huomioon työnhakijan mahdollisuus saada opintotukea. Opiskelua ei lähtökohtaisesti tuettaisi työttömyysetuudella esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilön opintotukioikeus on päättynyt opintotukeen oikeuttavan ajan päättymisen takia. Opiskelun tukeminen työttömyysetuudella olisi opintotukioikeuden päätyttyä perusteltua lähinnä tilanteissa, joissa opintoja on jäljellä hyvin vähän ja vaarana olisi, ettei henkilö taloudellisista syistä voi suorittaa opintoja loppuun.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemyksen mukaan ehdotus sitä, että työvoima- ja elinkeinotoimisto arvioi työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen tarkoituksenmukaisuutta työvoimapolitiittisesti, on perusteltu. Tarkoituksenmukaisuusharkinnassa otettaisiin huomioon hakijan mahdollisuus saada opintotukea. Ministeriön näkemyksen mukaan työttömyysetuuden maksaminen opintotuen jatkoksi on harvinaista, mutta mahdollista. Opintotukiajan joustoista huolimatta tukiaika ei välttämättä riitä erityisesti opintoalaa vaihtaneilla opiskelijoilla.

Opintotukea myönnetään ja sen maksamista jatketaan vain, jos opiskelijalla on opiskeluoikeus korkeakoulussa ja hän on ilmoittautunut läsnä olevaksi opinnoissa. Opintotukiaika on mitoitettu siten, että se yleensä riittää tutkinnon suorittamiseen tutkinnon työmäärää edellyttävässä ajassa. Lisäksi tukiaikaan sisältyy väljyyttä (5-10 kk), jonka tarkoituksena on ottaa huomioon myös tutkintokohtaiset erot työmäärässä ja opintojärjestelyissä. Tuki myönnetään yliopistossa tutkintorakenteen mukaisesti kaksiportaisesti ensin alempaan korkeakoulututkintoon ja alemman tutkinnon suorittamisen jälkeen erikseen ylempään korkeakoulututkintoon. Lisäksi tutkintokohtaista tukiaikaa voidaan pidentää, jos opiskelija osoittaa opintojensa viivästymisen aiheutuneen opintojen edistymiseen merkittävästi vaikuttaneesta sairaudesta tai muusta erityisen painavasta syystä ja tutkinnon suorittamisen arvioidaan edellyttävän päätoimista opiskelua enintään yhden lukuvuoden ajan. Edellä mainitut perusteet edistävät suunnitelmallista opiskelua ja tukiajan riittävyttä opintojen loppuun saattamiseksi.

Hallitusohjelmaan liittyen on korkeakouluopintoihin tarkoitettua opintotukiaikaa tarkoitus lyhentää ja samalla opintorahan pienetessä korottaa tuen tasoa valtiontakauksen määrää korottamalla. Ripeään tutkinnon suorittamiseen kannustava opintolainahyvitys on tarkoitus säilyttää. Lisäksi opintotuen menokehyksessä on varauduttu siihen, että harkinnanvaraisen tukiajan pidentämisen tarve voi kasvaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kannatettavana sitä, että opintotuen ja työttömyysetuuden suhdetta toisiinsa arvioidaan nykyistä tarkemmin. Joissain tapauksissa työttömän omaehtoinen kouluttautuminen saattaa kuitenkin työllistymisen kannalta olla tarkoituksenmukaista, vaikka opintotukeen oikeuttavat kuukaudet ovat loppuneet. Korkeakouluopintoihin osallistumista työttömien omaehtoisissa opinnoissa ei pitäisi hankaloittaa nykyisestä. Lisäksi on huolehdittava siitä, että korkeakoulujärjestelmää – ammattikorkeakoulut ja yliopistot – käsitellään kokonaisuutena. Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että hallituksen esityksen perustelut eivät kaikilta osin ole linjassa pykälien kanssa kohdissa, joissa käsitellään korkeakoulututkinnon suorittamista työttömien omaehtoisina opintoina.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Neuvotteleva virkamies

Ville Heinonen

Tiedoksi Opetus- ja kulttuuriministeriön osastot, yksiköt ja vastualueet